

Уллу, жарык байрам бла алгышлайбыз, хурметли жамауат!

Газета издаётся на балкарском языке с 1924 года.

Интернет-версия: zaman.smikbr.ru

ЗАМАН

2012 жыл
28-чи март,
бараз кюн.
№ 55 (18976)

Багъасы 3 сомду

КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ ПАРЛАМЕНТИНИ ЭМ ПРАВИТЕЛЬСТВОСУНУ ГАЗЕТИ ВРЕМЯ ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА КАБАРДИНО-БАЛКАРСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысы А.Б.Каноккову Малкъар халкыны жангырууну кюню бла байламлы

ОБРАЩЕНИЯСЫ

Багъалы ата журтлуларым!

Бюгон кеп миллетли Къабарты-Малкъарны адамлары жангырууну кюнюн кыуанчы халда белгилейди. Бу байрам дагыда бир магъаналы кюнбозго - аны кыраллыгы кыайтарылганы 55 жыл тогъдан заманга - пошеди. Ол а 1957 жылда 28-чи

мартда КъМАССР-ни Баш Совети «Къабарты АССР-ни Къабарты-Малкъар АССР-ге торлендириуню юсюнден» Законну кыабыл этуден башланганды.

Бу жарык байрам кюн биз малкъарлы ата-бабаларыны жерлерине кыайтхан кысык тарых заманын ичинде экономикада, политикада, культурада, социальный жагы бла да уллу жетишимлеге жеткенерин, кеп миллетли Россияны кыарындаш халкларыны санында тийишли жер алганыларыны юсюнден уллу өткемлик бла айтабыз. Бюгонюкюде ала, билим, фахму жаны бла да кишиге оздурмай, Къабарты-Малкъарны халкларыны бир юйорюнде жангы жашау кырайдыла, алгъа таукек барадыла.

Малкъар халкъ, Къабарты-Малкъарны халкларыны бир шубё койорлери да мындан ары да мамырлыкны, кыралылукуну жолу бла аксылы экономикага таянып, ниет даражасын бютон бийикге кетюроп, социальный ырахатлыкка да жетип, тири атлама бла барлыкына бир ишеклигим жокъду. Кеп миллетли республикабызны битеу адамларын да байрам бла жорегимден кызыу алгышлайма, барыгызга да мамырлык,насып, тынчылык, ырахатлык тежейме!

ХОШ КЕЛИГИЗ, БАГЪАЛЫ КЪОНАКЪЛА!

Къабарты-Малкъар Республиканы сыйлы атларын атауню юсюнден Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны УКАЗЫ

Кеп жылланы ахшы ишленгенери змда Къабарты-Малкъар Республиканы жамауат ишине тири кыатышанлары кюнюн

Къабарты-Малкъар Республиканы Сыйлы грамотасы бла сауыгаларга

Жашыуулары Исмайлыны жашы Хызырны - «Криминалствени союзу» регионал аралы жамауат организацианы Къабарты-Малкъар Республикада предствительствосуун директорун

Зумакуулары Мустафаны жашы Ахматны - Къабарты-Малкъар Республиканы Тарифле змда энергетика жаны бла кырал комитетини эксперт-аналитика бёлюмюню таматасын **Темукуулары Салихни жашы Абдул-Хакимни** - «Пассажир транспортну Элбрусда биригую» муниципальный унитар предпритияны генеральный директорун

Тогъуулары Халикни жашы Юсюнюн - Черек муниципальный району жер-жерли администрациясыны башчысыны орунбасарын,

«Къабарты-Малкъар Республиканы культураны сыйлы кулукъчусу» деген ат атарга

Хмурович Людмила Петровнага - «Политика репрессиялга тошпенени (1944-1957 жыллада) мемориалы» кырал уржеденины бла сакълаучусуна.

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысы А.КАНОКОВ. Нальчик шахар, 2012 жылда 26-чи мартда, №58-УГ

Таза жүрекден

Барыбызны да бирикдирген иш

Къабарты-Малкъар бюгон Малкъар халкыны жангырууну кюнюн кыуанчы халда белгилейди. Аны бла бирге аны кыраллыгы тохтайдырылганы да быйыл 55 жыл болады. КъМР-ни Жамауат палатасыны членлерини атлардан,кесим энчи да республиканы адамларын бу аламам байрам бла жорегимден кызыу алгышлайма. Ол керти да тарых магъаналыды. Аны алайгынын аты окуна айтып турарды. Ол мамырлыкны,бирлигин, шубёлюккуну бла келишюлюккю байрамыды.

Барыгызны да энтта да бир кере алгышлайма, саукулду, насыпты, жетишмилли болурутузуну, мамырлыкка тынч-ырахат жашау этеригизни сыйгеними билдиреме.

Пшикан ТАОВ.

КъМР-ни Жамауат палатасыны председатели.

«Закый» деген сёз анга бек тоз келишеди дегендиле бирча

3-4 бетле

Эл аузузуну кырагъан Сафият

4 бет

КОНЦЕРТ

Аламам жырла, тепсеуле, бийик сезимле

Тюнене Нальчикде Къырал концерт залда Малкъар халкыны Къыраллыгы кыайтарылганы кюнге жоралангын уллу байрам концерт болганды. Аны бардыргана Жа-натайланы Ирина, Руслан Абанок

змда Владимир Деско ингирини на-зума бла ачылдыла. КъМР-ни змда КъЧР-ни халкъ артисти Газаланы Алим а «Малкъарга чакырама» деген жырны айтханды.

Ызы бла сахнага КъМР-ни Пра-

вительствоосуун Председатели Иван Гертерни чакыргандыла. Ол а республиканы Башчысыны алгыш-лау писмосун окугъанды. Бюгон республиканы кеп миллетли халкы малкъар халкъ бла бирге аны жангы-

рууну кюнюн жарык белгилейди деп айтылды анда. Бу кюн кзуру малкъар халкыны байрамы толюю-од, ол битеу республикага да кыуанчыды. Бизни кыарындашларыбыз

1957 жылдан бери озган заманын ичинде эл молде, медицинада, илмуда, спорда, культурада, искуствода да уллу жетишимле бол-дургандыла. Бу ишегим жокъду, таулу халкъ мындан ары да жашна-рыкъды, жашарыкъды.

Бюгон дагыда отурулу сёз бла малкъарлыла кыйын кюнюнде билекли этген Орта Азияны халкларын эсгериге соием. Мындан ары аллай ачылыккыны бир миллет да сынамасын деп Иван Константи-нович писмосуну окугъандан сора республиканы Правительствоосуун, Парламентини, энци кесини атындан

да малкъар халкыны байрам бла дагыда бир кере алгышлаганды. Ызын бла сахнага бир бирин алыш-мандыра музыкалы коллективле чыгыдыла. Алары араларында «Бал-кария» фольклор этнография, «Ка-бардинка» кырал тепсеу ансамбле-ле, «Терк къазакъла», КъМКСУ-ну «АМИКС» той-юн коллективи, «Па-нага девгъа» сабий ансамбли, Тем-пеланы Алим, Къабардокъланы Расул, Бийланы Аслан, Рустам Абанок, Жюболаны Арсен, Кючюкланы Ас-лан, Асият Черкесова да бар эдиле.

ДАЛХАТЛАНЫ Марзият Суратланы автор алганды.

ФЕСТИВАЛЬ

«Алтын майган» миллетлени жууукълашдырады

Тереге айланган «Алтын майдан-Элбрус» халкъ аралы фольклор фестивалы бу жол Малкъар халкыны жангырууну кюнюне аталып барды-рыланды. Ол баш кюн Минги тауну тийресинде «Чегет» къонакъ юйде кыуанчы халда башланганды.

Анга кыатышырга Россияны кеп регионларындан, жууукъ змда узакъ тыш кыралладан 300-ден аслам адам келгенди. Алары араларында жыл санлары жетине, сабийле да бардыла. Байрамны бек сыйлы къонагын а белгили жырчы, Росси Федерацияны сыйлы артисти, Болга-ринны Россияде посолуну культура жаны блакегешки Бисер Кировду. Биринчи фестивалында, ол жюрге башчылык этеди.

Фольклор байрамга келген коллек-тивле «Чегет» къонакъ юйю фойе-синде республикаларыны юсюнден халарлапган суратладан, кылдан усталаны ишлеринден да керимюч кыуарыныдыла. Кесери да миллет кийимлерини кийип киредиле залга.

Залда отурурга угъай, соиемрге окуна жер жокъ эди. Сахнага тор-лю-торлю коллективлени келе-чигери кыралларыны, республикаларыны байракларыны, атлары жазылган плакатланы да кетюроп чыкъган-

дыла. Жыйылганла алагъа толкун кыарса бла тобегендиле.

Бисер Киров чыкъгандыла, барысы да эрге туруп, анга кёнге барган тол-кун кыарса бла ырызлыкларыны, оийюгюз. Не уллу фестивалыла да гиче шахарлада бардырылып, ала-ны атларын дунягъа белгили этеди-ле, дегенди ол.

Фестивальны кыурагъанладан бири Габира Гадельшина да Минги тауну тийресинде биринчи фольклор байрам тап этгени белгилегенди.

«Андан сора бизге кеп писмола келе эдиле, аны дагыда кыурагъан, бизни да чакырылгъа деген тилекле бла. Быйла ишле кеп миллетлени, торлю-торлю культураны бирикдиреди-ле, байлыкъландырадыла», - дегенди.

Жюриини членчи, ол чыгарма-чылык коллективлеге бу кыйын заманда бир заван да кыркый келгенлери ючюк жорегимден ыспас этгенди. «Ийнаныгъыз манга,мында турган кюнеригиз эситизде кыал-лыкыдыла. Ала эригуос болуклары-на бир да ишкли болмагъыз. Ма быйла байрамладыла миллетлени бирге жууукълашдыргъан», - деп болганды сезюн Татарстанны келчиси.

О дагыда Элбрус районну ад-министрациясыны башчысы Мал-къарланы Асланни да бу байрам бардырылгын ючюк уллу кыйын салганын жорегимден кыуарып бардыргенди. «Зельбрусид» жамауат

Къонакъла.

организацияга кеп иш тамаларга тошпен билгилени тамеми.

Бисер Киров шубёлюккуню юсю-нен фестивалны Черек районну «Салам-той-юн коллективи» ачканды. Ызы бла сахнага бир бири ызылардан фольклор коллективле чыга эдиле. Фестивальны къонаклары Жагипу-ланы Ахмет, Гайланы Тахир, кеп торлю-торлю сабий конкурстаны гювраты Этезланы Самира, дагыда башла-

жырлары, тепсеулери бла да жыйыл-ганын кыуандыргандыла.

Элбрус районну администра-циясыны башчысы орунбасары Адршожаланы Раиса да айткъыла, бу жолгу фестивал да республи-каны культура жашаууну жарык бетеринден бири болуугъа сёз да жокъду, дегенди.

ХОПАЛАНЫ Марзият Суратланы автор алганды.

СЮЙМЕКЛИКНИ АЙТЫУ

Зал сейирлик макъамлаган толү эди

Озган байрым кюн Отырынаузу биринчи номери сабий саданда, белгили композитору Жеттеланы Мустафирни эсгерип, аны чыгармачылыгына аталып «Святая к музыке любовь» атлы презентация барганды. Аны Эффуру району билим

дери билим беруи бөлүмүнө таматасы Моллаланы Зарета Мустафирна ачканды. «Мени баш илема Мустафир иги шүбөкө эдиле, деп башлады композитору юсюнден хапарын. «Ол бу жагына келсе, ала бир бирини таба эдиле. Бирде пианино барды. Композитор согуп, акиси да кечге дери жыраула эдиле. Аны жашаууга кыяллы бир сиймежлиги бар эди. Жорекке жара салган, улуу бушуу болган эди дундан кетени».

Ора ролду артына олтуруп, аны согуп башлады. Районун сабий садларыны келечилери Мустафирни алакат жырларын жырлады. Сарбалшаны Зуфарны сөлзөринө жазылган «Жашлыкчы» айтактарында уа, келле төрөн сагышка кыялы, озын жашларын эсгере эдиле. Ызы бла презентацияны бардыргана Эзеланы Элина бла батчаланы Альбина келгенге Жетте улууну жырауланда кыяллыган китапчыкка ючөлдиле.

Андан сора сөзүнө районун билим беруи ушул болган эдиле. Мустафирни эрттеден танып эдиле. Шүбөкү жоюрун эдиле, бирде уа - Чегем чукурланы тамчыларыча зынгыраууга таууш эди.

көтүргөндиле, жашаууга башка тюрлю кыраатканды. Намаскыс дундан кеткен композиторуубуну, тегибизни аты хар заманда да эсибизде, анга атаган ишибизге келгенге да сау болсуна, - дегенди.

Сабий саддагы жоректен кызычыкка, жашчыкка да чыккыды. Залдагылыны кыуандырып, жырлаган, тепсеген да эдиле.

Атырында Тамбийланы Кысабот, Моттайланы Светлана, Шауаланы Разият, тукумун атындан Жеттеланы Мухамет сөлдиле. Ала композитору жашуу жолуну, чыгармачылыгынын юслеринден айтыды. «Назмалыга ариу макъамла салып, аланы халкыга емюрлюк саугага этип берген композиторуугу эсгере турганыгыз кюн Аллах сизге ырлау болсун. Мындан арысында да анча жашларыгыз көп болсуна» - деп, кырачаймаклар жырын булбулу жырлаган да этди, назмула да окуду.

Жеттеланы Мустафир.

ген эди. Ол бу ишини кыраганнага, бютон да Моллаланы Зарета Мустафирнага, аны кыйыны кепдо эи биринчи номерли сабий садны таматасы Малкзарукъланы Фатимага жорек ыразылыгы билдирди, ыспас этди.

Ол кюн берилгенге, Мустафирни жырауна тынгылай, белгили кыонакыла бла танышханаларына бек кыуангандыла. Тырны ауузучу а биринчи кун айтырдырган жерлерине башкаладан эсе итирек кырайдыла десек, өтюрюк айтырдык болмазсыз. Жазуучула бла окуучулары араларында да терк-терк тобушуиле кырайдыла. Спортчуларын кетюредиле. Дунгиларын алмашхан белгили адамларла да унутмайдыла. Көздөн кеткен келден кетмесин, халкыны эсинде кыласын деп, былай, келге дериде эске кыялык ишле да бардырадыла. Огурулу эи керекли жумушла тындырадыла.

ОСМАНЛАНЫ ХАЙСА. Суратланы ХАЖИЛАНЫ Жамал аягында.

Моллаланы Зарета сөлдиле.

беруи управлениси кыраганды. Ары райондан тышандан да кыонакыла келген эдиле. Ол санда перзеттеса, «Нор» журналы баш редактору Мусуланы Сакинат, КМР-ни Журналисттерини союзуну правленийи председателини экинчиси Шауаланы Разият, китап басманы баш специалистни Төлпеланы Мариям, Дагыстан академияны Нальчикде Филиалыны директору Габаланы Пейла, белгили коллекционер - Элебрусские новости газетини баш редактору экинчиси Хажиланы Данил. Бу огурулу иш Малкзарукъланы Кыраайлыгы кыятырылган кюнине аталганды.

Жылыгыла Кыраай-Черкеси халкы артисти Тамбийланы Кысабот да, башка ишчилери кыюуп, узак жолу салып, келген эди. Адамла анга да бек кыуандыла. Залда уа ариу макъамла төгөле эдиле. Бирде шю желик уруп, Чирик келюна башкы сапалында, бирде уа - Чегем чукурланы тамчыларыча зынгыраууга таууш эди. Бу ишини району школгыз

Сабилеи сахана.

Мустафирни эрттеден танып эдиле. Шүбөкү жоюрун эдиле, бирде уа - Чегем чукурланы тамчыларыча зынгыраууга таууш эди. Бу ишини району школгыз

Аны жыраулы бөлүмсюздө. Халкы барды. Жеттеланы Мустафирни аты айтылганлай турлукуда, дедиле.

Укумуну атындан Жеттеланы Мухамет сөлдиле.

АКЪСАКЪАЛНЫ СӨЗЮ

Насып юлюшлю болугуз!

Хар март ай малклары тенгилери, шүбөклары эсиме тошорди. Мен озган емюрно 30-чу жылларында ала бла педучилиште окугумна. Алан арында Төбө Чегемден Малкзарукъланы Солтан да барды. Ол кезинде тау элини тайбыгыны ариулуугу, адамлары жарык келюлуклерини юсюндөн айтычу хапарла бирде эсимде кыалгандыла, аны хайырландан бусагатында тауулаууга сиймежликни коч ала барды.

Кыраинда халкыбызга турган жеринден айтырдыгы тыштенге мен фронтда болганында эжиттине. Аны алайлыгы не бла байлалыгы деп кесим кесим кен керсе

директорларын жыйып, тауу школгызга ырыскы болушлук жетге керектин айтан эдиле. Мен ол заманда Май районода Александровская станцияда мектепни директору олд. Ол кюн мен министр-совет Төбө Чегемден манга автомашина алып келсинде деген эдим. Ала келгенде уа, 30 жангы парта, бир талай шкаф, жерюкюсю пособия берил жиберемене.

Андан сора көп да турмай эрттедилеи шүбөкларыма Малкзарукъланы Солтанга, Чечеланы Шамилге, Москваланы Аллахбердите эм башка таныш тауу усталарыма тобле, аланы тамашыларым. Жаш төлөгө билим бериле ала бла бирге дагында бир

Иван ПОЛИЦКИЙ, урушуну, урууну ветераны.

талай жыл ишшедим. 1994 жылда КМР-ни биринчи Президентини Валерий Кожуну 28-чи марты малкзарукъланы жанырмууну байрамчы белгилени юсюндөн Узакгыз кып салып битеу республиканы жаматууна кыуан болганды. Андан бери жаз башыны ариу юкюлдерде республиканы халкы бирден оюкюню байрамла келди.

Бизни малкзарукъланы бардырадыла, мындан ары бир кыйынчылык да сынамга, келери жорек жашасынча! Базыла Малкзарукыл, жашка, насып юкюшлю бол!

Иван ПОЛИЦКИЙ, урушуну, урууну ветераны.

Автопробег

Айланч-бойланч жолла бла

Тюнема Кышатада Малкзарукъланы кыраилыгы кыятырылган кюнине аталган автопробег болганды. Аны Черек району администрациясы, КМР-ни Спортуну экстремальны тюрлюлеринден Федерациясы, «М-Драйв» жамуат жаш төлю организация эм «44» клуб кырагандыла.

Эришюлге 55 экипаж кыташканды. Аланы хар биринде төртшөр спорту бар эди. Бу жол малкзарукъланы байрам кюнине аталган бек кыюу стартагы кыташыргы Астраханьдан 4 машина, Кыраичай-Черкесден алтыскы кыятырылган кюнине аталган автопробег болганды. Аны Черек району администрациясы, КМР-ни Спортуну экстремальны тюрлюлеринден Федерациясы, «М-Драйв» жамуат жаш төлю организация эм «44» клуб кырагандыла.

Гажонланы Юрий эришюуге старт береди.

Андан ары экипажла Кыра-Суу таба атлангандыла. Андан экинчи старт берилди, ала Хумала эм Телчанук жайлыккагы атынырыкыдыла. Андан атылып турган моннастреге чыгарыкыдыла. Алайдан ала жолуну сууну боюну бла агач ичи бла Хел деген жерге тутарыкыдыла. Ызы бла ала (Кышата) эм Бюбугент элини аралары бла федеральны жолгыз чыгарыкыдыла.

Битеу да узунлугу аны 50 километрге. Булайда экипажлы барган жолла бек кыюу болганларын белгилерди. Аланы тракторла окумуна тазаалап, тынчырак этерге керектенгиле, мурталарына металыгыдыла. Ол себеден эки сагытка өтөрдө белгиленген жолу ала андан ити да аспам заманын

Иван ПОЛИЦКИЙ, урушуну, урууну ветераны.

Тюбөшү

Тууганын жерибизге махтау салганын сыйларын көргөндиле

Миллет библиотекарды халкыбызда атлары айтылган жашларыбыз, кыраайлыгы бла төбөшү болгонды. Ол кюн орус Социалист Урууну Жигити Уммайланы Фазика, айтылгыч Апылини, Эвересте эки керде да чыккыч Елмезланы Абдул - Халим, СКТИ-ни ректору Рахылланы Анатолий, жырчы Улабашаны Азюру, тюрлүчү Сабыяны Хажим - Мурат, профессор Толгуурланы Зейтуну бла Гузеланы Жамал, «Иймен» курулуш компанияны таматасы, КМР-ни Парламентини депутаты Сумайланы Ахмет чакырылган эдиле.

Гузеланы Жамал сөлдиле.

Елмезланы Абдул-Халим бла Уммайланы Фазика.

Библиотеканы директору Анатолий Емезов малкзарукъланы тууганын жерибизге махтау салганын сыйларын көргөндиле. Дунгиларын алмашхан белгили адамларла да унутмайдыла. Көздөн кеткен келден кетмесин, халкыны эсинде кыласын деп, былай, келге дериде эске кыялык ишле да бардырадыла. Огурулу эи керекли жумушла тындырадыла.

Елмезланы Абдул-Халим бла Уммайланы Фазика.

Библиотеканы директору Анатолий Емезов малкзарукъланы тууганын жерибизге махтау салганын сыйларын көргөндиле. Дунгиларын алмашхан белгили адамларла да унутмайдыла. Көздөн кеткен келден кетмесин, халкыны эсинде кыласын деп, былай, келге дериде эске кыялык ишле да бардырадыла. Огурулу эи керекли жумушла тындырадыла.

Елмезланы Абдул-Халим бла Уммайланы Фазика.

Библиотеканы директору Анатолий Емезов малкзарукъланы тууганын жерибизге махтау салганын сыйларын көргөндиле. Дунгиларын алмашхан белгили адамларла да унутмайдыла. Көздөн кеткен келден кетмесин, халкыны эсинде кыласын деп, былай, келге дериде эске кыялык ишле да бардырадыла. Огурулу эи керекли жумушла тындырадыла.

кыйтсала, иги боллук эди. Ызы бла Рахай улу культуранда жетишилени да санап чыкканды. Малкзарукъланы отун өнютмей турган төлөтүн юсюндөн эди Толгуурланы Зейтуну доклады. Көчгюнчолкожда да жазгыларын кыюулаган Кушуйланы Кыайсыны бла Отарланы Керимни ызьндан келгенге адабиятыбызны даражасын тошормегерини, ол Россияни литературалары бла бирге айтылганы белгилегенди Зейтун Хамидов. Поэт Созайланы Ахмет а, өз тилине махтау берип, Кыайсынга атаган назмууну окуганды.

Сөз Елмезланы Абдул - Халимге берилгенде, ол бу тобушуду Уммайланы Фазиканы болуп билгенде, артыкыда сийоп келгени айтады. «КМР-ни Апылине

Аллахка да ыспас сезюндөн айтады. Тууу болганын кочон өктемдене, кылай адамла сөлдиле бюгон бу залда деп, Сумайланы Ахмет тобушуге келген жаш төлю таматаладан кыалган ашы адег - төрелени мындан ары тас этпей эптилерини сийогени билдиргенди. Кууанчы жыйлуу жырсыз, төлөсүз болмайды. Кышатаууну Культуранда доретини Джабраилланы Арсен башчылык эткен «Кууанч» төлөсү ансамбли төлөулери бла кыуандырды. Хар замандача, Улабашаны Азюру, саханы жаргыта, барыбы да сийоген жырауын айтады. Тобөшюно ахырында библиотеканы краведени бөлүмүнө таматасы Гергюкъланы Лейла сыйлы кыонакылагы Елмезланы

«Кууанч» ансамбль төлөйдү.

низм федерациясы таматасы болганын себеппи, сөз береме Минги тауну тиресинде атсыз таугыз жигит кызыбызны атын атарга», - дегендене, ары келгенге кыаты кыарс уруп, ырзакыларын билдиргенди. Сора Елмез улу, муратына жетип, көчгюнчю халкыны барында да миллет байракчыларын экинчи керде Эверестин башына өргөндиле, ары чыгарырга кун - кыаруу берип турган жерлерини

САРАКУЛАНЫ АСИМТ. Суратланы МАМАИЛАНЫ Алай алганды.

СВЯЗЬ

Интернетге кыошулганын саны дайым өсөдү

«Ростелеком» ачык акционер обществону Кыбаргы Малкзар Республикада бөлүмө баштыр телекоммуникацияны айттыу жагы бла көп ишле тамалганды. Бөлүмнө техника жагы бла башчы Шауаланы Ануур айтанга көрө, бу кезинде бютон да бек Интернетти кыялындагы оң берген сөйлөни айттыу аспас эс булганды, 20 минг XDSL портла орнатылгандыла.

Шауаланы Ануур.

Андан сора да, аз-аздан жагы «Оптика в дом» деген сөйлөни айттыу аспас эс булганды. Аны байыра бла уа сөйлөшкөндү ишлейди, сөйлөни чакыруу да ирилениди. Бюгонлөкчю о Нальчикде бла Прохладныйн бир кыуун районларда синагирдиле. О технологияны бла интернетте жоюден аспам организацияла да кыошулгандыла.

Андан сора да, аз-аздан жагы «Оптика в дом» деген сөйлөни айттыу аспас эс булганды. Аны байыра бла уа сөйлөшкөндү ишлейди, сөйлөни чакыруу да ирилениди. Бюгонлөкчю о Нальчикде бла Прохладныйн бир кыуун районларда синагирдиле. О технологияны бла интернетте жоюден аспам организацияла да кыошулгандыла.

Шауаланы Ануур.

Сөйлөни алып айтады, озган жын инфраструктура айттыу аспас эс булганды. КМР-де бөлүмю 220 милион сомдан артык кыошатканды. Шауаланы Ануур этилген жумушланы багырлары юсюндөн айтады, аланы азыайт мурат бла компания 2011 жылда 45 тюрлю-торлю маркетин

рюнгелерин да белгилегенди Шауу През. Быйыл РФ-ни Президентини айыруула болганды, «Ростелеком» сарай Россияде айтыруу участкалыга оптика ылаз тартып, алада веб камера салган эди. Айыруула бошалгандыла, эди ол ылазы мындан ары да тиешисинче хайырландыргы керекди. Аны юсюндөн сейирлери болган министрствона бла ведомствона мексерины оомларын билдирген сора быйыл апрельден кен кылаууну ол Интернетти айтыруу участкалыга оптика ылаз тартып, алада веб камера салган эди. Айыруула бошалгандыла, эди ол ылазы мындан ары да тиешисинче хайырландыргы керекди. Аны юсюндөн сейирлери болган министрствона бла ведомствона мексерины оомларын билдирген сора быйыл апрельден кен кылаууну ол Интернетти айтыруу участкалыга оптика ылаз тартып, алада веб камера салган эди. Айыруула бошалгандыла, эди ол ылазы мындан ары да тиешисинче хайырландыргы керекди. Аны юсюндөн сейирлери болган министрствона бла ведомствона мексерины оомларын билдирген сора быйыл апрельден кен кылаууну ол Интернетти айтыруу участкалыга оптика ылаз тартып, алада веб камера салган эди. Айыруула бошалгандыла, эди ол ылазы мындан ары да тиешисинче хайырландыргы керекди. Аны юсюндөн сейирлери болган министрствона бла ведомствона мексерины оомларын билдирген сора быйыл апрельден кен кылаууну ол Интернетти айтыруу участкалыга оптика ылаз тартып, алада веб камера салган эди. Айыруула бошалгандыла, эди ол ылазы мындан ары да тиешисинче хайырландыргы керекди. Аны юсюндөн сейирлери болган министрствона бла ведомствона мексерины оомларын билдирген сора быйыл апрельден кен кылаууну ол Интернетти айтыруу участкалыга оптика ылаз тартып, алада веб камера салган эди. Айыруула бошалгандыла, эди ол ылазы мындан ары да тиешисинче хайырландыргы керекди. Аны юсюндөн сейирлери болган министрствона бла ведомствона мексерины оомларын билдирген сора быйыл апрельден кен кылаууну ол Интернетти айтыруу участкалыга оптика ылаз тартып, алада веб камера салган эди. Айыруула бошалгандыла, эди ол ылазы мындан ары да тиешисинче хайырландыргы керекди. Аны юсюндөн сейирлери болган министрствона бла ведомствона мексерины оомларын билдирген сора быйыл апрельден кен кылаууну ол Интернетти айтыруу участкалыга оптика ылаз тартып, алада веб камера салган эди. Айыруула бошалгандыла, эди ол ылазы мындан ары да тиешисинче хайырландыргы керекди. Аны юсюндөн сейирлери болган министрствона бла ведомствона мексерины оомларын билдирген сора быйыл апрельден кен кылаууну ол Интернетти айтыруу участкалыга оптика ылаз тартып, алада веб камера салган эди. Айыруула бошалгандыла, эди ол ылазы мындан ары да тиешисинче хайырландыргы керекди. Аны юсюндөн сейирлери болган министрствона бла ведомствона мексерины оомларын билдирген сора быйыл апрельден кен кылаууну ол Интернетти айтыруу участкалыга оптика ылаз тартып, алада веб камера салган эди. Айыруула бошалгандыла, эди ол ылазы мындан ары да тиешисинче хайырландыргы керекди. Аны юсюндөн сейирлери болган министрствона бла ведомствона мексерины оомларын билдирген сора быйыл апрельден кен кылаууну ол Интернетти айтыруу участкалыга оптика ылаз тартып, алада веб камера салган эди. Айыруула бошалгандыла, эди ол ылазы мындан ары да тиешисинче хайырландыргы керекди. Аны юсюндөн сейирлери болган министрствона бла ведомствона мексерины оомларын билдирген сора быйыл апрельден кен кылаууну ол Интернетти айтыруу участкалыга оптика ылаз тартып, алада веб камера салган эди. Айыруула бошалгандыла, эди ол ылазы мындан ары да тиешисинче хайырландыргы керекди. Аны юсюндөн сейирлери болган министрствона бла ведомствона мексерины оомларын билдирген сора быйыл апрельден кен кылаууну ол Интернетти айтыруу участкалыга оптика ылаз тартып, алада веб камера салган эди. Айыруула бошалгандыла, эди ол ылазы мындан ары да тиешисинче хайырландыргы керекди. Аны юсюндөн сейирлери болган министрствона бла ведомствона мексерины оомларын билдирген сора быйыл апрельден кен кылаууну ол Интернетти айтыруу участкалыга оптика ылаз тартып, алада веб камера салган эди. Айыруула бошалгандыла, эди ол ылазы мындан ары да тиешисинче хайырландыргы керекди. Аны юсюндөн сейирлери болган министрствона бла ведомствона мексерины оомларын билдирген сора быйыл апрельден кен кылаууну ол Интернетти айтыруу участкалыга оптика ылаз тартып, алада веб камера салган эди. Айыруула бошалгандыла, эди ол ылазы мындан ары да тиешисинче хайырландыргы керекди. Аны юсюндөн сейирлери болган министрствона бла ведомствона мексерины оомларын билдирген сора быйыл апрельден кен кылаууну ол Интернетти айтыруу участкалыга оптика ылаз тартып, алада веб камера салган эди. Айыруула бошалгандыла, эди ол ылазы мындан ары да тиешисинче хайырландыргы керекди. Аны юсюндөн сейирлери болган министрствона бла ведомствона мексерины оомларын билдирген сора быйыл апрельден кен кылаууну ол Интернетти айтыруу участкалыга оптика ылаз тартып, алада веб камера салган эди. Айыруула бошалгандыла, эди ол ылазы мындан ары да тиешисинче хайырландыргы керекди. Аны юсюндөн сейирлери болган министрствона бла ведомствона мексерины оомларын билдирген сора быйыл апрельден кен кылаууну ол Интернетти айтыруу участкалыга оптика ылаз тартып, алада веб камера салган эди. Айыруула бошалгандыла, эди ол ылазы мындан ары да тиешисинче хайырландыргы керекди. Аны юсюндөн сейирлери болган министрствона бла ведомствона мексерины оомларын билдирген сора быйыл апрельден кен кылаууну ол Интернетти айтыруу участкалыга оптика ылаз тартып, алада веб камера салган эди. Айыруула бошалгандыла, эди ол ылазы мындан ары да тиешисинче хайырландыргы керекди. Аны юсюндөн сейирлери болган министрствона бла ведомствона мексерины оомларын билдирген сора быйыл апрельден кен кылаууну ол Интернетти айтыруу участкалыга оптика ылаз тартып, алада веб камера салган эди. Айыруула бошалгандыла, эди ол ылазы мындан ары да тиешисинче хайырландыргы керекди. Аны юсюндөн сейирлери болган министрствона бла ведомствона мексерины оомларын билдирген сора быйыл апрельден кен кылаууну ол Интернетти айтыруу участкалыга оптика ылаз тартып, алада веб камера салган эди. Айыруула бошалгандыла, эди ол ылазы мындан ары да тиешисинче хайырландыргы керекди. Аны юсюндөн сейирлери болган министрствона бла ведомствона мексерины оомларын билдирген сора быйыл апрельден кен кылаууну ол Интернетти айтыруу участкалыга оптика ылаз тартып, алада веб камера салган эди. Айыруула бошалгандыла, эди ол ылазы мындан ары да тиешисинче хайырландыргы керекди. Аны юсюндөн сейирлери болган министрствона бла ведомствона мексерины оомларын билдирген сора быйыл апрельден кен кылаууну ол Интернетти айтыруу участкалыга оптика ылаз тартып, алада веб камера салган эди. Айыруула бошалгандыла, эди ол ылазы мындан ары да тиешисинче хайырландыргы керекди. Аны юсюндөн сейирлери болган министрствона бла ведомствона мексерины оомларын билдирген сора быйыл апрельден кен кылаууну ол Интернетти айтыруу участкалыга оптика ылаз тартып, алада веб камера салган эди. Айыруула бошалгандыла, эди ол ылазы мындан ары да тиешисинче хайырландыргы керекди. Аны юсюндөн сейирлери болган министрствона бла ведомствона мексерины оомларын билдирген сора быйыл апрельден кен кылаууну ол Интернетти айтыруу участкалыга оптика ылаз тартып, алада веб камера салган эди. Айыруула бошалгандыла, эди ол ылазы мындан ары да тиешисинче хайырландыргы керекди. Аны юсюндөн сейирлери болган министрствона бла ведомствона мексерины оомларын билдирген сора быйыл апрельден кен кылаууну ол Интернетти айтыруу участкалыга оптика ылаз тартып, алада веб камера салган эди. Айыруула бошалгандыла, эди ол ылазы мындан ары да тиешисинче хайырландыргы керекди. Аны юсюндөн сейирлери болган министрствона бла ведомствона мексерины оомларын билдирген сора быйыл апрельден кен кылаууну ол Интернетти айтыруу участкалыга оптика ылаз тартып, алада веб камера салган эди. Айыруула бошалгандыла, эди ол ылазы мындан ары да тиешисинче хайырландыргы керекди. Аны юсюндөн сейирлери болган министрствона бла ведомствона мексерины оомларын билдирген сора быйыл апрельден кен кылаууну ол Интернетти айтыруу участкалыга оптика ылаз тартып, алада веб камера салган эди. Айыруула бошалгандыла, эди ол ылазы мындан ары да тиешисинче хайырландыргы керекди. Аны юсюндөн сейирлери болган министрствона бла ведомствона мексерины оомларын билдирген сора быйыл апрельден кен кылаууну ол Интернетти айтыруу участкалыга оптика ылаз тартып, алада веб камера салган эди. Айыруула бошалгандыла, эди ол ылазы мындан ары да тиешисинче хайырландыргы керекди. Аны юсюндөн сейирлери болган министрствона бла ведомствона мексерины оомларын билдирген сора быйыл апрельден кен кылаууну ол Интернетти айтыруу участкалыга оптика ылаз тартып, алада веб камера салган эди. Айыруула бошалгандыла, эди ол ылазы мындан ары да тиешисинче хайырландыргы керекди. Аны юсюндөн сейирлери болган министрствона бла ведомствона мексерины оомларын билдирген сора быйыл апрельден кен кылаууну ол Интернетти айтыруу участкалыга оптика ылаз тартып, алада веб камера салган эди. Айыруула бошалгандыла, эди ол ылазы мындан ары да тиешисинче хайырландыргы керекди. Аны юсюндөн сейирлери болган министрствона бла ведомствона мексерины оомларын билдирген сора быйыл апрельден кен кылаууну ол Интернетти айтыруу участкалыга оптика ылаз тартып, алада веб камера салган эди. Айыруула бошалгандыла, эди ол ылазы мындан ары да тиешисинче хайырландыргы керекди. Аны юсюндөн сейирлери болган министрствона бла ведомствона мексерины оомларын билдирген сора быйыл апрельден кен кылаууну ол Интернетти айтыруу участкалыга оптика ылаз тартып, алада веб камера салган эди. Айыруула бошалгандыла, эди ол ылазы мындан ары да тиешисинче хайырландыргы керекди. Аны юсюндөн сейирлери болган министрствона бла ведомствона мексерины оомларын билдирген сора быйыл апрельден кен кылаууну ол Интернетти айтыруу участкалыга оптика ылаз тартып, алада веб камера салган эди. Айыруула бошалгандыла, эди ол ылазы мындан ары да тиешисинче хайырландыргы керекди. Аны юсюндөн сейирлери болган министрствона бла ведомствона мексерины оомларын билдирген сора быйыл апрельден кен кылаууну ол Интернетти айтыруу участкалыга оптика ылаз тартып, алада веб камера салган эди. Айыруула бошалгандыла, эди ол ылазы мындан ары да тиешисинче хайырландыргы керекди. Аны юсюндөн сейирлери болган министрствона бла ведомствона мексерины оомларын билдирген сора быйыл апрельден кен кылаууну ол Интернетти айтыруу участкалыга оптика ылаз тартып, алада веб камера салган эди. Айыруула бошалгандыла, эди ол ылазы мындан ары да тиешисинче хайырландыргы керекди. Аны юсюндөн сейирлери болган министрствона бла ведомствона мексерины оомларын билдирген сора быйыл апрельден кен кылаууну ол Интернетти айтыруу участкалыга оптика ылаз тартып, алада веб камера салган эди. Айыруула бошалгандыла, эди ол ылазы мындан ары да тиешисинче хайырландыргы керекди. Аны юсюндөн сейирлери болган министрствона бла ведомствона мексерины оомларын билдирген сора бый

ПРОФЕССИОНАЛЛА

«Билим тотланмайды, огул кысочон до керекди инсоннга»

Педагогика имунылы доктору, КМКМУ-ну педагогика колледжин директору Байчоркуну Нина Харунова бири-бирин берүү сферасы сынаптуу, терең билими адамдан бириди, Север-Кавказ федеральдык округда педколледжени директорларыны советини башчысыды.

Чынты таулу ойлоерде өсөндү: Союзданы Харунуна бля Бабухну өнбир сайбирлерди икш кшлпюлокери, билиме итну-иуулоокери бля сойдортгондичи кызыксыа. Жаннетли болуна, аланы ююруно саны биюнолюкде 340-гга жеттене, барысына да ишчи стажлары уа бирге 400 жылдан озганды. Малкяр халкыны байрам кюнонде биз Нина Харуновна бля тобушкы, окуугу эн юйретуи ишчи ююсөндү ушакь бардырганыбыз.

Нина Харуновна, сиз башчылык этен колледж усталаз хазырлайды, алай ата-аналаны болушкылары болмай жалаңда усталазгы билими, адепи, шөндюгю жашауга к керемет жараштырганын тшю өсдоргон кыйынды.

Сөзсөз, сайбирлерибизге адегы ююсөндү саздыра кырдик. Ненден деп бирге болуга керекиде. Жарсыуга, арт жыллада ата-анала окуугу юйлөдөн азга барды. Бир-бирле Россейни уллу шахарларнда ишлерге кеттидиле, башхалда уа ююсөндү эртенкилер иштерди дери сюөлдөле. Не этсине, ала да шөндюгю болуплада башларын кеминдирөдиле.

Алай бляйды бир уллу палак барды. Бала бля ата-ананы араларына сууктул кырдик. Ненден деп бек сабийге сюймөклик керекди. Ол а юйрөдө да, жаш адамларыбызны ичинде окуяна азы барды. Кууду турганына... Буга-буга тазга сезимле ююсөндөн халар жоктуу, битуду думчюмөктө ачыкга байланыш бурдуп сун. Ол бек жарсыра шартды...

Мени ата ююм сюймөкчилден толду эди. Анабыз барыбызны да музика инструментада ойнарга керектен эди, биз кесибиз юйор ансамбль кыруган эдик. Сейрик библиотекабызда болган китапканы шөндю кыраймады.

Бабух, аруу анабыз, замансыз кеткен эри жашаудан. Алай атабыз кыруу адам болуучу эдик, ала жунчумуганыбыз биз. Мен аны кыаллы дери аксылы, адепи

Нина Харунова

адам болганын энди аңгылай келеме. Юйде жайны не исси кюнонде да не кыара иште өсөлдө да, биз аны келекци кереметибиз.

Шөндю уа кыругарыз атанылы юйде сырттарна... Дагыда мени тшпиретген зат: сабийлери ата-анала айтылган аман өзсөри кылайды. Төрдөде. Мени атам жашаган өмүрүндө бизни кыатыбызда бир эркин сөз айтырмады. Кыалай окуяна мени атамга хурмет эттеними, жорегимден сюйгөнүмү заманында өскүлдөрдө кылатты. Алай, ол да бизден, биз да андан уяла, алай жашай эдик...

«Хар иги адими иги усталары боллады. Сизни бек сюйгөн усталарыз иги болганды»
«Елизавета Алексеевна Баллабан, историчан устакым, бек сюйрлик адамды, ол шөндю да сауду. Акын шуоулу туругура кюн сайын шахардан усталаз келе эдиле жапу! Сюйикчилерге тшюндө, алай алгач ала чыркуу болмаганды. Дөрдөден сора хурметти Елизавета Алексеевна бизни тшперге юйрөтө эди. Кюн сайын кене онга дери ишлеп турганды ол. Кыалай кочно адамда эдиле алай бизни жалаңда окуткан угай, ата-аналарыбыз бля тшг юйрөтө эдик.

«Ачыкь айтханда, шөндюгю усталаз бля сизни заманыгы усталары бля биринчи ушакь агын сунуам»
«Заман көп затты торпендиреди. Алгын шоклда бек иги окуяна устакы усталыгын сайлаш эдиле. Энди уа башка келепиде бизге. Болсаң колледже ала торлендөле. Школ

ЭСГЕРИУЛЕ Аллай кыуанчны андан берди мен көрмөсөм...

Мени тууган элим Закозово уллу кыабарты эдиле бириди. Малкярды тшпиреткен элдеринден бири Көндөлө а андан узак тшюндө. Араларында 8 километр барды. Аланы араларында баймалкылы бек кыаты жорегендиле. Ма бирин оранды аласыз окуяна, 5-юйден 15-чи таулуаны жууш ююшшөри эдиле. Аллай орамла уа мында хаан кыалмай эдиле.

Мени аплам Дунаекени 233 тууганында, туугундан да жары жокдон аласыз башка миллеттени кешелерине узалганды. Кушөлөндө алай юйюрле элден арткыдыла. Аланы сайбирле, туудуклары да кеслерин милкярлы неда кыабартылар алапканы, аналарын, апталарын, айналарын, экине айланган кырындашларын, эгелерин да бирча тшг сюөлдө, аланы жорюөтөдиле. Ала заманыны бирге туурт, эки миллет да бир бири бля алай айткыдыларды. Бир бирден айыргы аман болмакчы.

Кырындаш халкыны жашауанда болганы эки кезиу артыкыда бек кыалганды мени зсимде. Биринчи милкярларыла 1944 жылда зор бля тууган жерлеринден зор көчөргөн ююндю. Ол заманда манга 10 жыл болганды. Закозовоу адамлары жолуу эки жанында булуш этил оюлгенлерин унутур аман жоктуу. Ала, этни ичи бля бля барган 12-километри, жолуу узунука оюлуп, алаусу жийил эдиле, андан башка амаллары кыалай.

Андан бери 70 жыл чаклы озганды, алай ол кыара кюн мени зсимден кеттиди, өлгөчкө, кетерик сагындым бек аруу таланы сайлап, бирге тшг эттендиде. Аруу партияны Кыабарты-Малкяр обкомуну, республиканы Баш Советини президиумуну, Министрлерин советини уллу куулугуларын да көлгөн эдиле. Бу мингге жуушкь адам кыатышкан байрамда таматалыга а партияны Элбурс райкомуну биринчи секретары Гумар Сагидович Кушов эттенди. Анда болганын

ууга, жашланы атасы Байчоркуну ала кыашуу бек кеткенди... Сизни кыайын анагызы Чеченаны Апу беш жашын кеси өсдоргон билеме.
«О, ол алай огуругу адам эрди! Бу юйде, мени ата юйрөмдө, келгенде ала оюкөчкөк жорюөтү эди, биринчи таулум композитор Абидин өсгенди ол тыпырды. Кыайын аман кызыча көргенди мени. Жашла бир бирге билеклик этип жашай эдиле, энди Муратдин кыалганды аруу дунчадыла, жанетли болуна. Бу юйрөме мени тобушдоргон кыабарыма бек ырамына. Көп аруу сөз эттимени анда... Билемизки, таулу халкь алтын бектеги тили эди. Бизде аруу инуюсөндөн халар айта оюлде да бирөөм а алгач: «Сен көп жаша ансы...» деп башлайдыла. Ата-бабаларыбызга ушарга итенип, тшпиретти тазалайкы.
Таулу юйде аруу, огуругу сөздөндө тшпаса оюме. Элберибизде тазалайкы тышындан келгенле өсир этерча болуна. Таулу адам ишден тшюймдиди, иш көлпөлок... Бизни миллет шарттады, аны тшг этмезге бурчубуз. Ма буга-буга мени отукмадым, алай кюн сайын колледже келеме... Иштен не жашуу барды, аңгыламайм. Мен игирде юйгө барганыбызга, колледжени, студенттерин, билим берүүчүлөрүмү ююсөндөн сагыш эткеней турама.
Жаш адамларыбызны бирчиги окуяна терс жолга таитганын эшитсем, жорегим кыайналды. Арбабыз бир баланыбыз да тас кесиме ючюн, бирелешчеге көрөкчү. Аз санлы халкыбыз да, көп болмайкы. Бир жашыбыз, кызыбыз да юйорсөз кыламасыла.
Биз, «көпчюлөкчюкө синдирок» жерден куруналы жашауга бурчубуз. Кырууда жылуу-сууйт этип туругура жарамайды. Элгенерибизге бек уллу хурмет-сый-бизни тап кыруалгын жашауубузду. Элберибизде ичгичилик, билим берүүчүлөрүмү да тас кесиме ишле курусуна, хар юйюно насы жарышты. Насыны биринчи белгиси - сабий ауаалдыла, ала көп болуна!

БАЙСЫЛАНЫ Марият.

Жерпшлерди бгытышына

Жаруг

Тикалоны Рамазанны жашы Элдар Татарстанны ара шахары Кызанда онкохирург болуп иштейди. Ол Нальчикни 2-чи номерли лицейин алтын майдалыга бошаганды, ызы бля Кызыл-Малкяр кыярал университетини медицина факультетинде окуганды. Көп болмай кандидат диссертациясын да кыруулаганды. Биз аны бля Интернетини болушугу бля ушакь этеним.

Элдар, Кызанынга кыалай тошкөнес?
КМКМУ-ну бошаган жыл окуяна Нальчикни 1-чи номерли шахар клиника болныцасыны хирургия бөлүмюно интерна турасына кирем. Ол жыллада уллу сынау жыйыштырганында, хирургия бөлүм операцияла ассистентлик ишчи да шыныучу эдиле манга.

Болныцанда усталарым, жашаууа уллу себептик эткен адамды. Бля тапкышчанын» хирургия бөлүмюно таматасы Ибрагим Кубалов, врачча Кючмезланы Мустафа, Эфендиланы Илияс, Тимур Керимов, Анатолий Эвиев, Амур Жиренчи аны башкала. Ала мени көп затка юйрөткенде, Аллах ыразы болду.

Татарстанга уа Кючмезланы Мустафаны башлам чыгышы бля тшпиреткенди. Ол кеси анда окуганды, клиника интернаттары да анда бошаганды. Алай бля 2005 жылда 1-чи сентябрде Минеральны Бюды Кызанды саямалык оттурама... Ол жыл бу шахар кесими мингжылгыбыз белгиле эди. Ол алай аруу, аламатды, ол байрам а бөлгөн да зсимдеди.

Анда уа кыазы клиникада ишөөт?
Татарстан Республиканы Саууксуу саклау министрствосуну клиника онкология диспансеринде. Бу урчеге, «Кызанды аман кылуу» жорюөтүн илму аруу филиалыды. Мен онкохирург болуп ишлейме, операцияла этеме.

Биринчиден, Кызаныны кыярал медицина академиясыны хирургия аны онкология кафедрасыны клиника ординатурасына кирем. Кызаныны хирургия школу ююсөндөн көп сейр зат эшитип турганам. Энди уа кесим да көргөмө мындагы медицина операцияларын башкаруу жеткенди. Аны башламчысы профессор Мойша Зигмундович Сигалды. Аны ююсөндөн сагытала бля айтырга болукуду. Онкология арууларна багыттыда ол таман аман кылуу кылууларын саклыгандыла. Бляйда Татарстанны онкоулары медицина аны аныттыгына, блятоңда бек а онкологияны багытууга, уллу эс бурганларын чертирк эдим.

Онкология жашыгы аны онкология кенден-кен жайлык барды. Бу аруу жаш адамны, абаданы, тшпиреткенди, эки кишини да аямды. Анга 21 өмюрю өлөтти дөргө да болукуду. Анында 4-5 жылны ичинде Татарстанны врачлары онкологияны багытууда алгач уллу атам эттендиле. Хар ююндөн да клиникада 18 операция стол ишледи... Бир ююно ичинде 30-40 кызы Имарга эдиле. Аны кюн филиалы барды, ол санда Кы

Элдар Харунов

заңда, Альметьевскде, Набережнен Чельны шахарда да Жуукь заманда уа энита да эки бөлүм ачарга белгиленди. Мен диспансери 2-чи тшпиреткен бөлүмюнде ишлейме. Анга белгилли врач Евгений Сигал башчылык этеди.

Кызанды уа Уфа шахарда илму ишчиги кыруулаганым.
Илму башчым Михаил Бурмиров усталыгыбыз өсюрюкю ююсөндөн дайым да кыайгырталмай турады. Бек аздан хар 2-3 айдан кардиозоогафегальны ракны кыалай бактыгыбызды ююсөндөн докладда бля онкологичан, хирургичан тшпиреткен тшпиреткен конференцияла жиберди. Мени Михаил Владимировичге бек ырамына. Ол кеси да алыкча жаш адамды, анга жалаңда 33 жыл толганды, алай армалы-талмай кыруешен врачды, ишчи сюйик адамды, аны илму итнуилогюе сукталырчады.

Кызанд не жаны бля да алгач барган, айныган шахарды...
Керти да, ол Россейни ююночу шахарды Москвадан бля Санкт-Петербургда сора. Кенден-көчкө тшпиреткен болуу барды. Мында университетда бардырылыкты, аны ююно арт 7-8 айны ичинде туугуштура, теннис, волейбол, хоккей оюнда, кесибизди оюмлашты ишленгенди. Шахарда 30-гга жууукке жетти барды, мында диниге уллу магына бередила - мусулман тшпиреткен да бардыла, ислам банкла, соборла да бардыла.

Кертиден айтханда, татарлары халал, ачык жорекли адамдыла. Миллетчилик, бир бири көрөп болмау дегенча кыруу ишле ахырда жоктуды. Тилери, аланы адеп-керегери да бек ичинде киле бек ушайдыла. Бир жол кынакыга шубкелер көлгөрдө, кесибизни Малкярга тошкен сунул турарыз деп, бек сейр эткен эдиле тшпиреткени ушакьтынам.

Татарстанда кавказлыла да кыруалгандыла. Алай тауула бля кыабартылыла уа көп тшюкөлдө, кесибизди диспансерыда да жоктуу. Кавказлыла бля дайым да тобушугу кыруабыз, ала уа легниксыз, башка тшпесюсу болмаучулардыла. Татарларыла да бизни миллет тшпиреткени бек сюөлдө.

Мында жаш адаманы амаллары, онглары да көлдө, жалаңда эрминей кыруешиге, алгач итенирге керекди. Манга жалаңда бир зат жетпейди - бизни тауларбыз.

Ушакьны АБДУЛЛАХЛАНЫ Фатима бардырганды.

Ахыры 4-чо беттеди.

Жигералипик Эл ачузуга кыарагын Сафият

Оштын өмюрюно алтынчыны жылларында чыккыган «Новый мир» журналы журналисти Пётр Китанин «В наши дни» деген кытабы кылуна тошкенде, аны хар автор, ашыгызы бля бек сюйөк окуя эдик. Автур көбюсөндө анда бизни республиканы жашаууну, ишини, айынууну, аны ахшы адамларыны ююсөндөн жазды.

Черек зууун артыкыда Огары Малкярны, тшпесени эм биюногю кюнон, белгилли адамларыбызны сагынганы ююно а биюнода ыразы болуп окурчуды бу китапканы ала адмалкыларын, ишлерин, огуругу сыфталарын көп алыгызыга келтире, жангыдан зсийге салады.

Огары Малкяр эдиле уллу кыайыны болган, эдиле бек сюйгөн тишпиреуларыбыздан бири Улбашаны Баксанукуну кызы Сафиятны ююсөндөн жазыган беттери уа артыкыда багышы көрөлдөди. Ол Шаурат эдиле 1910 жылда көп сабийли юйрөдө тууганды. Озган өмюрюно отузуну жылларында толуп болмаганын артыкы шокну бошоп, таулу тишпиреулерден биринчи болуп жиберилди Нальчикни окуу шахарыгына билими алгач. Комсомолну тизгинерде да ол жыллада тишпирли көрөп аладыла Сафиятны.

Кызуун бошоп, элге Ошкытанай, ол Огары Малкярды бля Кыоспартыда 1943 жылга дери устан болушганды. Андан сора райОНОу методисти болуп эр кишине тапталмакчы ишени да тынгылы бардыры турганды. Кыоспартыда районну социальны жумуш бля жалчытуучу бөлүмюно заведуючиси болуп ишлей, эдиле көп торлоу жаны бля болушукь эте танышкан эди кесин.

Көпчюлөкчюкю жылларын да уа бетте да оюнч жылы Кызакстанны Акмула облыстында Шортандан райо-

нуну «Жулымбет» рундигинде артылени таматасы болуп юйрөшгенди. Таулу тишпиреуле не торлоу ишден да кыоркмаганын, усталкылары, хунерлери, жигитликтери бля да кеслерин танышкан миллетни келечилери болмаганын көргөзтөндү.

Сюргонден кыайтхандан жазыган беттери уа артыкыда тамата болуп урунганды. 1959 жылны март айында Огары Малкярны жанауаты аны эл Советини исполкомуну председатели айырадыла эм, пенсияга чыккыгыны дери, элпирини алганда бек жараклы ишлеген тшпиреткен тшпиреткенде көп сагынданды.

Алай да, Сафиятка угай да, бетте милтебизге да ол жыллада оюлган, тозураган, тас болуу бля урунганды. 1959 жылны март айында Огары Малкярны жанауаты аны эл Советини исполкомуну председатели айырадыла эм, пенсияга чыккыгыны дери, элпирини алганда бек жараклы ишлеген тшпиреткен тшпиреткенде көп сагынданды.

Алай да, Сафиятка угай да, бетте милтебизге да ол жыллада оюлган, тозураган, тас болуу бля урунганды. 1959 жылны март айында Огары Малкярны жанауаты аны эл Советини исполкомуну председатели айырадыла эм, пенсияга чыккыгыны дери, элпирини алганда бек жараклы ишлеген тшпиреткен тшпиреткенде көп сагынданды.

КЕРМЮЧ

«Закый» деген сөз анга бек тшюз келишеди дегендиге бирча

Малкярларыны жангыруу конерини алында, 70-жылкынына да атап, республиканы Миллет музейинде КыМР-ни сайлы художини, Кыярал сауугасына да лавураты Аскызыланы Көрмючү (1942-1994 жылда) аны керемет ачылганды. Аны кюн раганыла республиканы Култура министрствосуну, Миллет музей эки художини юйрөткөчү Сира, кызы Имарга эдиле.

Аллах, табыгатта да, Якуну уллу фахму ююшлю этип, дөргө болукуду. Көрмөчкө келген хар ким, өйлөткенде да айта эдиле тшпиреткенди. Бизде кетип, этген мурутларына жетпейди, биз да кыалай бир иш керемалы кыалганыбызны.

Аскызыланы жашлары бек ала графикада белгилли болдыргы сюйгөнни айтканды. Ол жашы, аны себепти бу жол да республикада угай, битүү Россиеде окуяна эм фахмулугу саналганын аруу, арт жшларында уа живопись бля да кыруешен чертегиди. Аны иштери жшдан жылга эски угай, бөтөн жаңы көп аладыла, атысыны жалаңда арт жыллада ишлеген суратларын дурус көргөндөрн айтканды.

Көрмючю ачкан КыМР-ни Художини бөлүмү оюуна таматасы Геннадий Темиркуев көр-

Ахыры 4-чо беттеди.

